Dosar nr. 2-23157174-08-3-03112023 (3-61/23)

H O T Ă R Â R E
ÎN NUMELE LEGII

04 noiembrie 2023 orașul Anenii Noi

Judecătoria Anenii Noi (sediul Central)
Instanţa specializată pentru examinarea acţiunilor
în contencios administrativ compusă din:
preşedintele şedinţei,
judecătorul Olga Fiodorov
grefier Sofia Calmîc

examinând în ședință de judecată publică, cererea de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ depusă de Antoci Lilia împotriva Consiliului electoral al Circumscripției electorale sătesc Merenii Noi nr. 4/17 și Consiliul Electoral de Circumscripţie Electorală raionale Anenii Noi nr. 4 privind constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr.26 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării listei de candidaţi la funcţia de consilier în Consiliul sătesc Merenii Noi, desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ”, constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr. 25 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării dnei Antoci Lilia la funcţia de primar a satului Merenii Noi desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ cu restabilirea integrală a tuturor drepturilor electorale ale candidatului la funcţia de primar a dnei Antoci Lilia, constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Anenii Noi nr.4 nr. 19/1 din 03.11.2023,-

A C O N S T A T A T :

ARGUMENTELE PĂRȚILOR

La data de 03 noiembrie 2023, Antoci Lilia a înaintat în Judecătoria Anenii Noi (sediul Central) contestație împotriva Consiliului electoral al Circumscripției electorale sătesc Merenii Noi nr. 4/17 și Consiliul Electoral de Circumscripţie Electorală raionale Anenii Noi nr. 4 privind constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr.26 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării listei de candidaţi la funcţia de consilier în Consiliul sătesc Merenii Noi, desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ”, constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr. 25 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării dnei Antoci Lilia la funcţia de primar a satului Merenii Noi desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ cu restabilirea integrală a tuturor drepturilor electorale ale candidatului la funcţia de primar a dnei Antoci Lilia, constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Anenii Noi nr.4 nr. 19/1 din 03.11.2023.

În motivarea cererii indică că la procedura administrativă contestatarul/reclamantul nu a fost invitat, nu a avut posibilitate de a da explicații, să fie audiat şi efectiv, să beneficieze de dreptul la un proces echitabil şi dreptul la apărare nici la o etapă a procesului.

Consideră că acest fapt reprezintă o gravă încălcare a procedurii şi eludarea normelor imperative ale codului administrativ cu privire la efectuarea unei proceduri administrative.

Indică reclamanta că PP „ŞANSĂ” şi candidaţii săi, în cadrul acestei pseudo proceduri administrative a avut parte doar de tratament discriminatoriu, contrar legii, fără respectarea bunei credinței şi cu o vădită părtinire şi dispreţ.

Notează reclamanta că atunci când se iau decizii de anulare a înregistrării unui candidat în alegeri, acest fapt reprezintă una din cele mai grave sancţiuni şi afectarea unui drept fundamental, la alegeri libere şi dreptul de a fi ales.

Mai indică că principiul proporționalității se referă la faptul că măsurile prin care se efectuează o ingerință în drepturile persoanei, ar trebui folosite cu atenţie şi numai atunci când este cu adevărat urgent. Prin urmare, puterea publică nu ar trebui să intervină în drepturi mai mult decât este necesar. Din aceste motiv, principiul proporţionalităţii este adesea denumit „interdicţia excesului". în substanţă, principiul proporţionalităţii este un „mijloc de cântărire", atunci când autoritatea publică intervine prin activitatea administrativă în drepturile persoanei.

Menționează că testul de proporţionalitate se realizează pe verticală şi cuprinde anumite elemente. Potrivit algoritmului de verificare a proporţionalităţii, testul eşuează şi actul administrativ individual este ilegal, dacă cel puţin lipseşte un element. în aşa fel, o măsură oficială întreprinsă de autorităţile publice şi este proporţională, dacă: are un scop legitim; este potrivită; necesară; rezonabilă.

Notează că actele contestate, în afară de a copia unele argumente din hotărârea CEC nr. 1520, nu a examinat de sine stătotor circumstanțele de fapt la nivelul circumscripției electorale şi nu a verificat temeinicia sesizărilor organelor de poliţie cu contrapunerea faptelor şi probelor din localitate şi nici nu a audiat contestatarul. în actlele administrative contestate nu a venit cu propria apreciere a motivelor şi circumstanţelor, nu a verificat circumstanţele în raport cu candidatul anume din localitatea respectivă.

Consideră reclamanta că este în faţa unor acte administrative lipsită total de motivaţie, actelele administrative contestate, contrar prevederilor art. 118 Cod administrativ, nu sunt motivate. Or, motivarea trebuie să justifice prin forta logicii, raţionamentelor, probelor şi normelor de drept, toate elementele care compun legalitatea actului administrativ, însă, la caz această exigenţă lipseşte.

Mai indică că încălcările descrise, incertitudinea şi netransparenţa actului administrativ fac dovada caracterului incert al acestuia. Potrivit art. 119 alin. (1) din Codul administrativ, conţinutul unui act administrativ individual trebuie să fie suficient de cert. Caracterul cert, trebuie să denote raționamentul actului administrativ individual emis, astfel, încât dispozitivul să fie rezultatul unei raţionament juridic constant, proporţional şi previzibil. Astfel, hotărîrile CECE nu sunt motivate şi nu sunt suficient de certe.

Indică repetat reclamantul că prin actul administrativ individual defavorabil este sancţionat cu cele mai grave sancţiuni de ordin electoral posibile: lipsirea de alocaţii financiare pe un termen de un an şi obligarea organelor electorale inferioare de anulare a înregistrării a mai multor candidaţi la funcţii de primar şi consilii din partea PP ..ŞANSĂ.

Consideră că prin acest act administrativ reclamantul este prejudecat grav şi i se încalcă drepturile fundamentale la alegeri libere, este restrâns dreptul fundamental de a fi ales. este restrâns grav dreptul ia libera exprimare, este discriminat în raport cu alţi concurenți electorali, nu i se asigură condiții echitabile la o campanie electorală în conformitate eu principiile constituționale şi Codul electoral.

Notează că la baza actului administrativ defavorabil au stat unele sesizări din partea SIS şi unor subdiviziuni ale Inspectoratului de poliţie, sesizări care nu sunt bazate pe careva probe concludente de încălcare a prevederilor legale imputate, sesizări care nu se bazează pe acte juridice definitive şi executorii. Majoritatea absolută a informațiilor parvenite din partea organelor statului în genere nu au nici o tangenţă şi legătură directă cu concurentul electoral PP „ŞANSĂ".

Indică că sesizarea SIS cu privire la faptul că persoane afiliate PP „ŞANSĂ” colectează date personale pentru un proiect de infrastructură viitoare în mai multe localităţi nu corespund realităţii. în primul rând, nu a fost adusă nici o probă despre implicarea directă a PP ..ŞANSĂ în aceste acțiuni, acţiuni care nu au nici o legătură cu alegerile, cu campania electorală, acțiuni care au avut loc cu mult înainte de începerea campaniei electorale. Deducțiile SIS şi CEC cu privire la implicarea reclamantului în aceste procese sunt false şi abuzive.

Indică că exact aceleaşi falsuri sunt descrise şi în sesizările organelor de poliţie. Nu există nici o probă directă cu privire la implicarea membrilor PP „ŞANSĂ” în aceste procese, chiar dacă conducerea partidului a salutat aceste inițiative cu mult timp înainte de campanie.

Notează că alegaţiile cu privire la faptul că candidații PP „ŞANSĂ” atrag simpatizanți cu promisiuni de viitor de realizare a unor proiecte de infrastructură sunt ridicole. Nu există anexat la dosar niciun act juridic care ar confirma vreo încălcare de lege în acest sens. În sesizări se pune semnul de egalitate între simpatizanții partidului „ŞOR" şi „ŞANSĂ” dar nu au fost aduce careva probe în acest sens. în afara de declaraţii speculative. Nu este demonstrată legătura cauzală între aceste acţiuni şi concurentul electoral PP „ŞANSĂ”.

Menționează că argument în sesizarea SIS se referă la contracte de sponsorizare aprobate de unele consilii locale şi un cetăţean străin cu privire la unele proiecte de infrastructură de viitor. Iarăşi se face legătură cu PP ..ŞANSĂ" fără nici o probă în acest sens. Concurentul electoral partidul „ŞANSĂ nu are nici o legătură nici juridică şi nici politică cu aceste contracte şi aceste decizii ale organelor publice locale. Legătura cauzală este una abuzivă şi contrară tuturor circumstanțelor de fapt.

Menționează că SIS nu a anexat nici o probă de implicare directă a reprezentanților partidului „ŞANSĂ” în calitatea lor de concurenți electorali la aceste acțiuni, care au avut loc până la începerea campaniei electorale.

Indică că sunt aduse unele acuzații aberante cu privire la faptul că PP „ŞANSĂ” a comandat şi nu a achitat materialele de publicitate politică.

Susține că Comisia Electorală Centrală a încercat în considerentele sale să facă legătura între partidul ,.ŞOR şi partidul „ŞANSĂ” prin enumerarea unor acţiuni consecutive, prin declarații publice sau prin anumite postări pe reţele de socializare. însă aşa şi nu explicat care este sfidarea legii sau care norme legale exacte au fost încălcate de către PP ”ŞANSĂ” prin anumite declarații publice care se încadrează perfect în garantarea dreptului la libera exprimare şi la libertatea de asociere.

Indică referitor la relaţiile PP „ŞANSĂ ”cu tipografia Global Prinţ, a fost descrisă situaţia în detaliu în referinţa depusă la CEC cu anexarea documentelor. De aici nu este clar care este încălcarea legii din partea reclamantului, acţiuni care au avut loc în lunile iulie- august 2023, cu mult timp până la începerea campaniei electorale.

Mai indică că CEC-ul analizează atent mesajele de pe reţelele de socializare şi constată un fel de ..sinergie” între partidul „ŞOR” şi partidul „ŞANSĂ” dar fără a explica care este legătura cauzală directă cu sancțiunea aplicată şi care normă legală a fost încălcată în cazul în care reprezentanții partidului „ŞANSĂ salută unele inițiative bune în folosul cetățenilor, în spiritul garantării libertății de expresie.

Consideră că CEC-ul în calitate de organ care urmează să asigure condiţii egale ale partidelor la servicii bancare, fiind informat de nenumărate ori despre dificultățile cu care se confruntă reclamantul după ce băncile comerciale au refuzat deschiderea contului bancar. În loc să ajute la soluționarea acestei grave probleme în activitatea unui partid, continuă să atace

reclamantul pentru faptul că nu a reflectat în raportul financiar unele materiale publicitare, care nici nu puteai fi reflectate dat fiind că. din lipsa contului bancar nu au putut fi achitate.

Apreciază critic reclamanta concluziile organului electoral menționând că colectarea semnăturilor pentru susținerea unor proiecte de infrastructură cu mult timp înainte de alegeri reprezintă acţiuni de influenţare a alegătorilor. Şi chiar dacă nu există nicio probă directă de implicare a reprezentanților concurentului electoral PP

ȘANSĂ", totuşi CECul insistă că anume pp „ȘANSĂ” a participat la aceste acţiuni, fără a aduce nici o probă decât unele deducţii subiective realizate prin „metoda presupunerii”. Pârâtul menţionează că faptele expuse şi legătura cauzală sunt probate prin careva denunţuri ale careva persoane, fără a pune la dispoziţie vreun act juridic definitiv prin care să fie confirmată ilegalitatea acestor acţiuni. Autoritatea pârâtă, practic în tot textul actului administrativ dă dovadă de părtinire şi rea credinţă de neimaginat. Nicul principiu de care se ghidează CEC este principul prezumţiei de VINOVĂŢIE. Fără nicio probă directă, doar în baza unor sesizări şi denunţuri abuzive di partea organelor statului, CEC deja emite rechizitoriu.

Indică reclamanta că CEC o acuză de un fel de transfer de imagine dar nu indică care normele legale sunt depășite prin susținerea publică. Înainte de începerea campaniei electorale a unor proiecte de infrastructură.

În hotărârea CEC se menționeze despre acţiuni de corupere a alegătorilor prin diferite promisiuni şi prin falsificarea rapoartelor financiare. Nu este clar cum s-a ajuns la această concluzie, deoarece nu au fost prezentate nicio sentinţă niciun act juridic definitiv prin care să fie confirmate aceste alegaţii grave din partea CEC.

Mai departe CEC enumeră unele decizii ale unor consilii locale care au semnat contracte de sponsorizare cu mult timp înainte de începerea campaniei electorale şi face concluzie că aceste contracte de sponsorizare de viitor au legătură directă cu coruperea alegătorilor şi cu depăşirea plafonului financiar iar pentru asta se face responsabil anume PP „ȘANSĂ”, deoarece candidaţii, anterior au promovat public aceste proiecte.

Mai departe Comisia constată că sunt elemente de corupere a alegătorilor prin oferirea de promisiuni pentru exercitarea deputaţilor electorale. în acelaşi timp. CEC nu a descifrat în detaliu cum exact aceste presupuse promisiuni tăcute pînă la campania electorală se încadrează în componenta de infracţiune de corupere a alegătorilor.

Concretizează reclamanta că pentru a exista componentă de corupere a alegătorilor trebuie să fie cumulate mai multe condiţii: acţiunea trebuie realizată în perioadă electorală de agitaţie; concurenţi electorali trebuie să fie înregistraţi; promisiunea sau presupusa ofertă trebuie să fie certă şi individualizată către destinatar, adică alegător: oferta trebuie să fie făcută direct in contextul exercitării unui drept electoral: fiecare faptă individualizată trebuie documentată conform normelor procesului penal. Nici unul din aceste elemente importante pentru a constatat coruperea alegătorilor nu sunt întrunite. Alegaţiile şi deducţiile de ordin general sunt efectiv aberante. CEC nu a adus probe că PP „ȘANSĂ” este implicat direct. CEC nu a probat că aceste contracte de sponsorizare au fost aprobate cu scop de a determin alegătorii să voteze la alegeri şi anume cu PP „ȘANĂ”.

Mai indică că uUn alt element grav de şantaj electoral, pe care CECul refuză să vadă sunt declarațiile președintelui Maia Sandu, care este implicată direct în campania de promovare a partidului PAS şi care a declarat de nenumărate ori că cei care nu vor vota cu candidații proeuropeni (adică PAS. care are sloganul de baza votează echipa Europa) nu vor primi bani din fonduri europene.

Consideră acțiunile ca fiind grave deoarece sunt implicate instituțiile statului - Preşedinţia şi Guvernul, este implicată la maxim resursa administrativă iar ofertele făcute în context pur electoral sunt ignorate de Comisia Electorală Centrală. în schimb unele promisiuni electorale de viitor privind unele proiecte de infrastructură care nici nu s-au realizat încă. în opinia CEC deja este corupere consumată.

Consideră că pârâtul, cu regret a ignorat totalmente argumentele menţionate în referinţele depuse la CEC şi explicaţiile reprezentantului împuternicit.

Notează că organul electoral investit cu competentă materială de examinare a sesizărilor, în procesul adoptării actului administrativ individual defavorabil contestat a omis unele principii ale examinării oricărei proceduri în faţa unei autorităţi cu drept de decizie, producătoare de efecte juridice - principiul disponibilității şi principiul egalității armelor, fiind elemente esenţiale al dreptului la un proces echitabil. Or. adoptarea unei hotărâri, fără a se lua în calcul argumentele prezentate în referinţă de către Partidul Politic ..ŞANSĂ" . în condiţiile în care procedura de examinare a sesizărilor a plasat reclamantul într-o situaţie net dezavantajoasă în raport cu adversarii săi, reprezintă un tratament discriminatoriu, inechitabil al concurenţilor electorali.

Notează că deși Partidul Politic „ŞANSĂ" a depus mai multe referinţe, iar apoi au fost aduse unele explicații în şedinţă. CEC nici măcar formal nu a combătut în hotărârea contestată argumentele şi probele prezentate, decât prin alegații formale că apreciază critic poziţia reclamantului. Prin aceasta organul electoral a sfidat prevederile Regulamentului CEC cu privire la examinarea contestațiilor, întrucât CEC nu a reflectat integral poziţia Partidului Politic „ŞANSĂ", nu au fost date explicaţii privind respingerea argumentelor şi probelor acestuia, considerăm că autoritatea electorală a avut o atitudine părtinitoare la soluţionarea sesizărilor, iar actul administrativ emis este ilegal.

Mai indică că Comisia Electorală Centrală consideră că reclamantul se face vinovat de încălcarea prevederilor art. 54 alin. (6) lit. a) din Codul electoral - coruperea alegătorilor, iar sancţiunea este anularea înregistrării. Comisia Electorală Centrală face trimitere în argumentele sale la hotărârea Curţii Constituţionale cu privire la declararea neconstituţionalităţii partidului politic „ŞOR" dar tară a proba cert legătura cazuală cu alegaţiile aduse PP „ŞANSĂ" decât prin deducţii şi presupuneri subiective şi în baza unor informaţii false şi manipulatorii din partea unor autorităţi de stat aflate direct sub control administrativ şi politic al unui concurent electoral.

Consideră aprecierile şi constatările CEC ca fiind total ilegale şi contrare circumstanţelor de fapt ale speţei. CEC adat dovadă de abuz fără precedent, părtinire şi rea credinţă faţă de un singur concurent electoral - PP „ŞANSA".

Notează că acuzaţiile de corupere şi de depăşire a plafonului mijloacelor financiare sunt nejustificate şi neprobate. Legătura cauzală dintre partidul „ŞOR', unele proiecte de infrastructură iniţiate cu mult timă înainte de perioada electorală nu au nicio legătură cu pp „ŞANSĂ" şi candidaţii săi. Faptul că unii reprezentanţi ai partidului au susţinut public aceste iniţiative înainte de campanie sau au promis după alegeri că vor realiza astfel de proiecte sunt perfect legale şi nu constituie o abatere electorală. CECul nu a adus niciun argument care norme legale au fost sfidate, nu au fost aduse ca probe niciun act juridic definitiv care ar fi constatat implicarea directă a candidaţilor reclamantului la cele invocate.

Indică că CECul nu a demonstrat aplicarea prevederilor art. 54 alin. (6) lit. a) din Codul electoral. Nu au fost probate cu nimic - oferirea de bani, bunuri, alte foloase în scopul determinării alegătorilor să îşi exercite drepturile electorale. Legătura cauzală cu unele contracte de sponsorizare încheiate de administrațiile publice locale nu au nicio tangenţă cu procesul

electoral, aceste acţiuni nu pot fi încadrate la această normă legală. Nu există niciun element constitutiv al acestei restricţii.

Cu referire la depăşirea a) folosirea fondurilor financiare şi materiale nedeclarate mai mult de 1% raportat la plafonul mijloacelor ce pot fi transferate în contul fondului electoral sau cel destinat grupului de iniţiativă şi b) depăşirea plafonului fondului electoral sau al celui destinat grupului de iniţiativă, menţionează următoarele: Candidaţii PP „ŞANSĂ” nu au folosit fonduri nedeclarate. Contractele de sponsorizare menţionate în primul rând ţin de o realizare de viitor, deoarece nu sunt proiecte deja în realizare şi cu bani intraţi în cont; în al doilea rând aceste contracte au fost aprobate de organele publice locale şi nu de concurentul electoral „ŞANSĂ”; iar legătura cauzală şi deducţia de legătură cauzală doar din considerentul că unii reprezentanţi undeva au susţinut aşa proiecte, este una total abuzivă şi ilegală;

Menționează că anularea înregistrării este cea mai dură sancţiune electorală. Interpretarea şi aplicarea prevederilor art. 102 alin, (5) trebuie să fie certă şi accesibilă. Aceste norme se interpretează strict conform conţinutului său şi nu pot ti deduse şi interpretate reieşind din propriile presupuneri ale unor realităţi. în caz contrar suntem în ţaţa unei discreţii arbitrare inadmisibile din partea unei autorităţi publice.

Unul din principiile generale ale activităţii autorităţii publice este principiul legalităţii, conform căruia autorităţile publice trebuie să acţioneze în conformitate cu legea. (art. 21 Codul administrativ) Procedura administrativă trebuie să se realizeze conform scopului, (art. 28 al Codului administrativ)

În susținerea acțiunii mai indică la jurisprudenţa CtEDO instanţa de judecată, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale. are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27: Georgiadis v. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Indică reclamanta că chiar dacă prin actul administrativ unde se manifestă puterea discreţionară se referă la aspectele care. într-un cadru legal, conferă autorităţii publice (CEC) o anumită libertate de decizie, acest lucru nu presupune în nici un caz devierea de la litera legii. or. decizia luată în mod discreţionar, trebuie să fie una optimă, să corespundă finalităţii actului, sensului legislaţiei în vigoare, principiilor generale ale dreptului intern şi internaţional, drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului, deci să corespundă scopului urmărit, care alcătuieşte esenţa ..dreptului discreţionar", a cărui realizare se efectuează cu respectarea principiilor legalităţii, oportunităţii şi a echităţii.

Cu referire la încălcarea unor drepturi fundamentale prin actul administrativ contestat indică la prevederile art. art. 38 din Constituţia RM. (1) Voinţa poporului constituie baza puterii de stat. Această voinţă se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret şi liber exprimat. (3) Dreptul de a fi aleşi le este garantat cetăţenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condiţiile legii.

Dreptul la alegeri libere este garantat şi de art. 3 protocolul I al Convenţiei europene pentru apărarea drepturilor omului şi a liberaţilor fundamentale.

Mai indică la prevederile art. 2 alin. (1) din Constituţie, suveranitatea naţională aparţine poporului Republicii Moldova. Această suveranitate este exercitată prin alegeri libere. Odată ce o bună parte din cetăţeni sunt eliminaţi abuziv din dreptul său de a candida, atunci o parte din popor este limitat în dreptul său de a alege şi exercita partea sa de suveranitate naţională, deoarece există o probabilitate mare ca cei pentru care alegătorii au dorit să voteze să fie excluşi din procesul electoral. Fiecare alegător trebuie să aibă posibilitatea ca votul său să influenţeze

alcătuirea corpului legislativ, în caz contrar ar rămâne fără fond dreptul de vot, procesul electoral şi. în cele din urmă, ordinea democratică in sine (Riza şi alţii împotriva Bulgariei, pct. 148).

Reiterează unele speţe relevante din jurisprudenţa CEDO care vin să argumenteze sfidarea de către pârât atât a art. 38 din Constituţie dar şi a art. j protocolul 1 al Convenţiei europene.

în ceea ce priveşte cine se poate prevala de o presupusă încălcare a acestui aspect ..pasiv , Curtea a recunoscut că, atunci când legislaţia electorală sau măsurile luate de autorităţile naţionale restrâng dreptul candidaţilor luaţi individual de a candida la alegeri pe lista unui partid, partidul respectiv poate, în această calitate, să se considere victima unei încălcări a

art. 3 din Protocolul nr. I, independent de candidaţii săi /Partidul Laburist Geoigian împotriva Georgiei, pct. 12- 74', Riza şi alţii împotriva Bulgariei, pct. 142].

... restrângerea dreptului de a candida la alegeri, chiar dacă urmăreşte un scop legitim, nu trebuie să aibă ca efect înlăturarea caracterului efectiv al acestui drept deoarece fie condiţiile sunt introduse prea târziu ori prea brusc, fie nu sunt suficient de clare.

Indică că existenţa unui echilibru corect între principiile concurente. Curtea a reţinut că. în Avizul consultativ din 8 aprilie 2022 pentru Curtea Supremă Administrativă a Lituaniei Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat că la aprecierea proporţionalităţii unei măsuri generale care restricţionează exerciţiul dreptului de a candida pentru ocuparea unei funcţii elective, trebuie analizate următoarele chestiuni: dacă durata restricţiei este limitată în timp sau dacă există posibilitatea de a solicita reexaminarea acesteia; dacă restricţia se aplică pe baza unor criterii obiective; dacă procedura de aplicare a restricţiei este însoţită de suficiente garanţii apte să asigure protecţia împotriva arbitrariului.

Notează că artt.3 din Protocolul nr, 1 la Convenția Europeană este diferit de celelalte dispoziții ale Convenției şi ale protocoalelor sale care garantează dreptului deoarece stabileşte obligaţia înaltei Părţi Contractante de a organiza alegeri în condiții care să asigure exprimarea liberă a opiniei oamenilor si nu un drept sau o libertate particulară. Curtea Europeană reiterează în cauza Hirst împotriva Regatului Unit (nr. 2), Hot. CtEDO din 06.10.2005 că marja de apreciere în acest domeniu este largă (Mathieu-Mohin şi Clertavt. § 23. § 52. Matthevvs c. Regatul Unit [CG), nr. 24833/94. § 63. C'EDO 1999-1.1.abita împotriva Italiei [CG], nr. 26772/95, § 201, CEDO 2000-IV şi Podkolzina împotriva Letoniei, nr. 46726/99. § 33, CEDO 2002-11). Există multe modalităţi de organizare şi funcţionare a sistemelor electorale şi o multitudine de diferenţe în Europa. în special în evoluţia istorică, diversitatea culturală şi gândirea politică, pe care flecare stat contractant trebuie să o să se încorporeze în propria viziune a democraţiei. I otuşi. revine C urţii Europene o decizie finală privind respectarea cerinţelor articolului 3 din Protocolul nr. I: trebuie să se asigure că limitările nu reduc drepturile în cauză până la atingerea lor în substanţa lor şi îi privesc de eficienţa lor, că urmăresc un scop legitim şi că mijloacele folosite dezvăluie nu disproporţionate (Mathieu-Mohin şi Cierfayt. 23. § 52).

Aminteşte că în anul 2014 de asemenea, pentru presupuse încălcări financiare a fost anulată înregistrarea concuratului electoral partidul „PA TRIA iar instanţele de judecată naţionale au lăsat în vigoare această decizie. Ca rezultat pe data de 4 august 2020 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a emis decizia în cazul partidului politic PAT RIA şi alţii contra Moldovei (cererea nr. 5113/15) prin care a constatat încălcarea dreptului reclamanţilor la alegeri libere impuse de art. 3 protocolul I al Convenţiei1.

Prin hotărârea sa nr. 25/2010 Curtea Constituţională a subliniat că legiuitorul are obligaţia de a crea condiţii adecvate pentru realizarea voinţei suverane a poporului pe calea exercitării drepturilor electorale de către cetăţeni şi. respectiv, a formării unor organe autonome şi

independente ale puterii publice, menite să transpună în viaţă interesele poporului şi să garanteze drepturile şi libertăţile omului şi cetăţeanului Republicii Moldova.

Importanţa alegerilor şi respectării dreptului la vot a fost în atenţia Curţii Constituţionale şi în alte cazuri. Mai jos vom reda unele principii generale statuate anterior de Curtea Constituţională a RM (HCC nr. 15/2015).

„37. Potrivit articolului 2 din Constituţie, suveranitatea naţională aparţine poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct şi prin organele sale reprezentative.

Curtea reţine că suveranitatea naţională constă în dreptul poporului de a hotărî necondiţionat asupra intereselor sale şi de a le promova în formele stabilite de Legea Supremă. Acest principiu constituţional derivă din articolul 1 din Constituţie, care consacră caracterul suveran al statului.

Curtea subliniază că, potrivit normei constituţionale, suveranitatea naţională poate fi exercitată de către popor în mod direct, prin participarea la alegerile în Parlament, în autorităţile administraţiei publice locale, precum şi la referendumuri.

în Hotărârea nr.l5 din 27 mai 2014 Curtea Constituţională a subliniat:

"46. [...] în sensul articolului 2 din Constituţie, o democraţie veritabilă poate fi constituită numai de către popor, prin exercitarea suveranităţii naţionale în mod direct ori prin intermediul reprezentanţilor săi, aleşi în cadrul unui scrutin democratic."

De asemenea, Comisia de la Veneţia. în Codul de bună conduită în materie electorală, adoptat în cadrul celei de-a 52 sesiuni (Veneţia, 18-19 octombrie 2002), a relevat următoarele:

"Democraţia este, la fel ca şi drepturile omului şi supremaţia dreptului, unul din cei trei piloni ai patrimoniului constituţional european, precum şi ai Consiliului Europei, Ea nu poate fi concepută fără alegeri, respectând un anumit număr de principii considerate democratice."

Curtea reiterează că dispoziţiile constituţionale ale articolelor 1 alin.(3) şi 2 alin.(l) urmează a fi corelate cu prevederile articolului 38 din Legea Supremă, potrivit căruia voinţa poporului constituie baza puterii de stat. aceasta exprimându-se prin alegeri

1 https://hudoc.echr. coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-203826%22]}

libere, care au loc în mod periodic, prin sufragiu universal, egal, direct, secret şi liber exprimat.

Astfel, Curtea reţine că dreptul de vot al cetăţenilor Republicii Moldova de la vârsta de 18 ani, împliniţi până în ziua alegerilor inclusiv, este consacrat expres prin dispoziţiile art.38 al in. (2) din Constituţie, fiind unul din drepturile electorale fundamentale.

Curtea menţionează că realizarea în practică a dreptului de vot al cetăţenilor are loc prin participarea la alegerile în Parlament, în autorităţile administraţiei publice locale, precum şi la referendumul-i.

În acest sens, Curtea, prin Hotărârea nr. 15 din 27 mai 1998, a reţinut că alegerile constituie nu numai un mijloc de exercitare de către cetăţeni a drepturilor lor politice, consacrate de Constituţie, ci şi un mijloc de dotare a instituţiilor unui stat democratic cu o capacitate coerentă de expresie, pentru a face posibilă organizarea unor centre de decizie politică, eficiente şi în măsură să imprime activităţii de stat o orientare general nefragmentată.

Indică reclamanta că fiind caracteristice unui stat de drept, alegerile şi referendumul sunt instrumente prin excelenţă ale democraţiei directe, în care alegătorii îşi exprimă opţiunea.

Dreptul de vot, fiind un drept fundamental, potrivii art.4 din Constituţie, urmează a fi interpretat şi aplicat inclusiv prin raportare la garanţiile instituite în Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, Convenţia europeană şi Pactul internaţional cu privire la drepturile civile şi politice, care stabilesc că voinţa poporului este baza puterii de stat. ”

Actul contestat contravine standardelor şi recomandărilor unanim recunoscute, aprobate de Comisia de la Veneţia în Codul bunelor practici în materie electorală din 2002. Astfel. înaltul for al Consiliului Europei a stabilit următoarele: d. Privarea de dreptul de a alege şi de a fi ales: privarea cetăţenilor de dreptul de a alege şi de a fi ales poate fi prevăzută, dar numai sub rezerva următoarelor condiţii cumulative: privarea trebuie să fie prevăzută de lege: principiul proporţionalităţii trebuie să fie respectat: condiţiile privării cetăţenilor de dreptul de afi ales pot fi mai flexibile decât cele prevăzute pentru dreptul de a alege;

Indică că suspendarea drepturilor electorale trebuie să se bazeze pe recunoaşterea incapacităţii mintale sau condamnarea la privaţiune de libertate prin hotărâre definitivă a instanţei de judecată pentru comiterea unor infracţiuni grave.

Mai mult decât atât, suspendarea drepturilor politice sau constatarea incapacităţii mintale poate fi impusă numai prin hotărârea specială a instanţei de judecată.

Notează că Comisia de Ia Veneţia explică clară că trebuie să existe prevederi care ar reglementa clauzele suspendării drepturilor politice. Astfel de clauze trebuie să corespundă unor condiţii uzuale care impun restricţii asupra drepturilor fundamentale, cu alte cuvinte, ele trebuie: să fie prevăzute de lege ; să respecte principiul proporţionalităţii :

să se bazeze pe o interdicţie pe motiv de incapacitate mintală sau condamnare la privaţiune de libertate prin hotărârea definitivă a instanței de judecată pentru comiterea unei infracţiuni grave. Mai mult decât atât, suspendarea drepturilor politice ale persoanei poate fi dispusă numai printr-o decizie specială adoptată de o instanşă judecătorească. Oricum. în cazul suspendării pe motiv de incapacitate mintală, astfel de decizii speciale pot viza incapacitatea şi impune ipso jure privarea drepturilor civile. Cît priveşte exercitarea unei funcţii publice, condiţiile privării indiviziilor de dreptul de a fi ales pot fi mai puţin severe decât cele care vizează dreptul de vot. iar decizia de a priva un idivid de dreptul a fi ales poate corespunde prevederilor legale în cazul în care acitivitatea desfăşurată de persoanele în exerciţiul funcţiilor publice contravine intereselor publice majore.

Indică că acelaşi Cod al bunelor practici recomandă egalitatea şanselor trebuie garantată tuturor partidelor şi candidaţilor şi trebuie să stimuleze statul să adopte o atitudine imparţială faţă de ei şi să aplice aceeaşi legislaţie echitabil tuturor. Comisia de la Veneţia în opinia sa CDL-AD(2022)025e (cu privire la proiectul noului cod electoral) a conturat unele recomandări importante precum reconsiderarea limitărilor dreptului de vot şi de a candida la alegeri. Comisia constant a exprimat poziţia că orice modificare a legislaţiei electorale trebuie să se bazeze pe următoarele elemente esenţiale: O legislaţie clară şi cuprinzătoare care să îndeplinească obligaţiile internaţionale şi standarde şi abordează recomandările anterioare; Adoptarea legislaţiei prin consens larg. după ample consultări publice cu toate părţile interesate. Angajamentul politic de a implementa integral o astfel de legislaţie, cu bună credinţă. în mod adecvat garanţii procedurale şi judiciare şi mijloacele prin care să se evalueze în timp util orice pretins eşec de a face acest lucru.

Ultima opinie comună ale Comisiei de la Veneţia şi OSCE/ODIHR2 au stabilit unele principii importante ce ţine de restricţionarca dreptului de a candida. în special referitor la individualizarea pedepsei, stabilirea unor criterii obiective şi juste: „Proporţionalitatea restricţiilor propuse**

Comisia a reţinut ca un principiu general, dacă activităţile trecute ale anumitor politicieni îi discalifică în mod general de la ocuparea unei funcţii publice alese, alegătorii ar trebui să fie capabili să ajungă la această concluzie singuri şi să nu voteze pentru aceşti politicieni în viitoarele alegeri dacă candidează pentru funcţie. Introducerea prevederilor de ineligibilitate în

cazul în care un stat împiedică anumite persoane să candideze pentru o funcţie publică poate fi considerată un act de discriminare.

La § 44 Comisia a reţinut că:

"[...] trebuie să se facă o distincţie clară între partidul politic declarat neconstituţional şi drepturile individuale ale persoanelor care au fost sau sunt în prezent implicate în acel partid politic. Interdicţia asupra partidului nu afectează direct drepturile tuturor acestor persoane."

La § 45 Comisia de la Veneţia şi ODI/IR a reţinut:

"[...] în timp ce motivele indicate de Curtea Constituţională pentru a declara partidul politic Şor neconstituţional pot. de asemenea, să fie aplicabile şi în cazul persoanelor care îşi propun obiective ilegitime în căutarea unui mandat electoral. Legea propune să declare ineligibili indivizii care au activat în astfel de partide politice doar din motivele de a fi membri ai organelor sale executive sau deţin Juneţii elective. "

La § 47 Comisia a citat din Hotărârea CEDO în cauza, Ădamsons v. Latvia, no. 3669/03, 24 iunie 2008, § 125:

"[...] trebuie analizată chestiunea dacă această restricţie constituie o măsură proporţională. Restricţia se aplică automat - fără o evaluare ulterioară a comportamentului individual de către o autoritate independentă şi imparţială sau o hotărâre judecătorească - pe baza exclusivă a calităţii de membru al partidului şi deţinerii unei funcţii specifice. Restricţia se aplică, de asemenea, fără discriminare, fără a face distincţie între membrii partidului care ar fi putut contribui activ la actele ilegitime atribuite partidului politic, de cei care îndeplineau doar atribuţii neutre sau care nu erau conştienţi de posibilele acte ilegale comise de partid. Aceasta înseamnă că restricţiile asupra dreptului de a fi ales se aplică unui grup de persoane, fără o evaluare individualizată a implicării lor activ,, [,..]e în activităţile ilegitime ale partidelor interzise.

La § 47 Comisia a reţinut:

"[...] Legea se referă la membrii partidului care deţin o funcţie electivă, ceea ce ar include şi membri aleşi ai unui consiliu local, sat sau chiar oraş mic care pot fi implicaţi doar în mod indirect în procesul de luare a deciziilor al partidului. Legea nu prevede decizii individualizate şi consideră un grup întreg ca fiind colectiv responsabil pentru aceste încălcări. La modul practic, aceasta duce la aplicarea generală, automată şi nediscriminatorie a măsurilor restrictive, contrar principiilor proporţionalităţii şi interzicerii arbitrariului, garantate de Articolul 3 al Protocolului I la CEDO şi de alte tratate şi standarde internaţionale în materie electorală.

În susținerea contestației mai indică că după cum a reţinut şi Curtea Europeană a Drepturilor Omului proporționalitatea restricţiilor trebuie să fie evaluată şi din perspectiva cerinţelor privind funcţionarea corectă a instituţiei căreia persoana respectivă va aparţine odată aleasă şi, in general a sistemului constituţional şi a democraţiei în întregul stat respectiv. În acest context, la § 49 Comisia a reţinut: "[...] pare puţin probabil ca membrii unui consiliu local sat sau chiar oraş mic să intre în categoria mandatarilor care ar putea periclita ordinea democratică"

Chestiunea proporţionalităţii trebuie examinată şi în contextul severităţii măsurilor restrictive care urmează să fie impuse persoanelor găsite vinovate pentru acţiunile care au generat declararea partidului lor ca fiind neconstituţional

Proiectul de lege a propus iniţial o interdicţie relativ scurtă de 3 ani pentru persoanele respective. Cu toate acestea, înainte de a doua sa citire, acest termen a fost mărit la 5 ani fără a se furniza nicio motivare pentru creştere.

Indică că în acest sens, CEDO a reţinut în speţa Ădamsons v. Latvia, no. 3669/03, 2008 că „o interdicţie nedeterminată de a candida pentru o funcţie politică este in orice caz o măsură disproporţionată, iar extinderea unei restricţii legale de 10 ani privind dreptul de a fi ales cu încă

10 ani, fără justificare oferită de Parlament sau de Guvern, este manifestare arbitrară. Acest amendament creează aparenţa unei măsuri restrictive determinate arbitrar.

Impunerea ineligibilităţii ex lege

La § 49 Comisia a reţinut:

"deoarece ine ligib Uitate a se aplică ex lege. nu este posibil să conteşti juridic excluderea dreptului de a candida la alegeri pe fond, contrar principiului accesului la justiţie, unul dintre pilonii statului de drept. Deoarece nu există o evaluare individuală în fiecare caz, persoana vizată nu va fi audiată, nu i se va furniza o decizie motivată care să fie supusă controlului judiciar şi nu va avea acces la o cale de atac eficientă pentru încălcarea dreptului de a candida."

În concluzie, Comisia de la Veneţia şi ODIHR au ajuns la concluzia că baza legală pentru impunerea unei astfel de limitări a dreptului de a candida la alegeri este prea largă pentru a fi proporțională cu scopurile legitime urmărite. Comisia de ta Veneţia şi ODILIR le recomandă, aşa dar, autorităţilor Republicii Moldova, dacă acestea vor să-i împiedice pe unii membri ai partidelor declarate neconstituţionale să deţine anumite funcţii alese:

a) Introducerea unor criterii adecvate şi a unei evaluări individuale eficiente care ar limita restricțiile asupra dreptului de a fi aleşi doar la membrii şi/sau oficialii aleşi ai partidului a căror activitate a pus în pericol Constituţia şi integritatea statului democratic, prin acţiunile şi exprimările lor. şi/sau au urmărit activ scopurile (ilegale) ale partidelor neconstituţionale;

b) Acordarea acestor persoane întregului set de garanţii procedurale in procesul de evaluare, inclusiv o decizie suficient motivată şi posibilitatea de a contesta restricția drepturilor, oferind posibilitatea de a solicita revizuirea judiciară a deciziei de a le priva de dreptul de a candida la alegeri. ”

Mai indică reclamanta că prin actul contestat, pârâtul, de fapt a sancționat-o pentru fapte care nu au nici o legătură cauzală cu alegrele propriu zise, în unele cazuri reclamantului i se atribuie unele fapte şi acţiuni care nu au nicio legătură cu acesta iar în altele cauze este sancționat pentru că a tăcut unele promisiuni electorale care le va îndeplini în viitor, dacă va ti ales.

Mai indică că în speţa supusă judecării, autoritatea pârâtă a sfidat aceste principii constituționale cu privire la proporționalitatea restrângerii unui drept fundamenta! şi neafectarea substanței dreptului.

Consideră că nu încape îndoială că prin sancţiunea dispusă de către pârât, hotărârea CEC contestată reprezintă o ingerinţă disproporţionată în substanţa dreptului de a fi ales, drept garantat de legea fundamentală si de Convenţia Europeană.

Reclamantul atrage atenția că situaţia premisă de sancţionare a Partidului Politic „ŞANSĂ” şi eliminare a candidaților din alegeri nu are suport factual, reprezentând o distorsionare deliberată a realității, orientate spre hărţuirea unui concurent electoral.

În final mai indică că Autoritatea pârâtă a admis grave erori la apreciere a circumstanțelor prezentei speţe, contare situaţiei de fapt. Autoritatea pârâtă a dat dovadă de părtinire, rea credinţă, arbitrariu şi activitate discreționară la adoptarea actului. Legătura cazuală între constatările făcute şi situația de fapt sunt contradictorii şi nu sunt probate. CECE a dat dovadă de subiectivism total la aprecierea normelor legale şi metodelor folosite la procedura administrativă. CECE absolut abuziv şi ilegal a acceptat acuzația de corupere a alegătorilor şi finanțare din surse nedeclarate, tară probe şi acte justificative. Prin executarea oarbă a unei indicaţii de la CEC să iie anulată înregistrarea candidaţilor PP „ŞANSĂ” pârâtul a admis violarea dreptului fundamental la alegeri libere şi dreptul de a ti ales, sfidând în acest sens. normele constituționale (art. 38) şi jurisprudenţa CEDO {art. 3 protocolul I).

Prin acțiunea depusă reclamanta solicită:

- constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr.26 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării listei de candidaţi la funcţia de consilier în Consiliul sătesc Merenii Noi, desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ”;

- constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr. 25 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării dnei Antoci Lilia la funcţia de primar a satului Merenii Noi desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ cu restabilirea integrală a tuturor drepturilor electorale ale candidatului la funcţia de primar a dnei Antoci Lilia;

- constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Anenii Noi nr.4 nr. 19/1 din 03.11.2023.

Reclamanta, Antoci Lilia, în cadrul ședinței de judecată nu s-a prezentat din motive necunoscute instanței și nu a comunicat motivele neprezentării deși în adresa acesteia a fost expediată citație pe adresa electronică indicată nemijlocit de reclamantă în acțiunea depusă precum și contactată telefonic.

Instanța de judecată notează că potrivit prevederilor art. 33 Cod Administrativ comunicarea interinstituţională şi comunicarea cu participanţii sau cu publicul în cadrul procedurii administrative se face prin orice mijloc (verbal, poştă, telefon, fax, poştă electronică etc.), acordîndu-se prioritate mijloacelor care asigură o mai mare eficienţă, rapiditate şi economie de costuri, în special mijloacelor electronice de comunicaţie.

Dat fiind faptul că instanța de judecată a întreprins toate măsurile în vederea citării reclamantei, nemijlocit înainte de ședința de judecată în repetate rânduri a contactat-o telefonic, la apeluri ultima nu a mai răspuns, în vederea examinării rapide a cauzei, ținând cont că peste o zi vor avea loc alegerile a dispus posibilă examinarea cauzei în absența reclamantei.

Pârâtul, președintele consiliului electoral de circumscripție Anenii Noi, Boicu Petru, în cadrul ședinței de judecată a prezentat un set de acte solicitând respingerea contestației ca fiind neîntemeiată.

Pârâtul, președintele consiliului electoral de circumscripție electorale Merenii Noi nr. 4/17 , în cadrul ședinței de judecată nu s-a prezentat deși a fost legal înștiințat prin intermediul poștei electorince.

Audiind explicațiile participanților la proces, studiind materialele cauzei civile, instanța de judecată ajunge la concluzia că cererea de chemare în judecată depusă de candidatul la funcția de primar al or. Anenii Noi – Antoci Lilia împotriva Consiliului electoral al Circumscripției electorale sătesc Merenii Noi nr. 4/17 și Consiliul Electoral de Circumscripţie Electorală raionale Anenii Noi nr. 4 privind constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr.26 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării listei de candidaţi la funcţia de consilier în Consiliul sătesc Merenii Noi, desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ”, constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr. 25 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării dnei Antoci Lilia la funcţia de primar a satului Merenii Noi desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ cu restabilirea integrală a tuturor drepturilor electorale ale candidatului la funcţia de primar a dnei Antoci Lilia, constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Anenii Noi nr.4 nr. 19/1 din 03.11.2023, este neîntemeiată şi urmează a fi respinsă din următoarele considerente.

În privinţa admisibilităţii acţiunii în contenciosul administrativ judecătorul reţine că, hotărârea CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr.26 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării listei de candidaţi la funcţia de consilier în Consiliul sătesc Merenii Noi, desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ, hotărârea CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr. 25 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării dnei Antoci Lilia la funcţia de primar a satului Merenii

Noi desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ cu restabilirea integrală a tuturor drepturilor electorale ale candidatului la funcţia de primar a dnei Antoci Lilia și hotărârea CECE Anenii Noi nr.4 nr. 19/1 din 03.11.2023 contestate în speţă, constituie o formă a activității administrative, or, reclamanta revendică apărarea pe calea controlului judecătoresc a unui drept în sensul art. 17 Cod administrativ, privind anularea actului administrativ individual defavorabil - hotărârea CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr.26 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării listei de candidaţi la funcţia de consilier în Consiliul sătesc Merenii Noi, desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ, hotărârea CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr. 25 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării dnei Antoci Lilia la funcţia de primar a satului Merenii Noi desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ cu restabilirea integrală a tuturor drepturilor electorale ale candidatului la funcţia de primar a dnei Antoci Lilia și hotărârea CECE Anenii Noi nr.4 nr. 19/1 din 03.11.2023.

Potrivit art.20 alin.(1) Cod administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Reieșind din prevederile art. 39 Cod administrativ, controlul judecătoresc al activităţii administrative este garantat şi nu poate fi îngrădit. Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanţei de judecată competente.

Potrivit art. 189 alin. (1) Cod administrativ orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ.

În condițiile art.163 lit. c) Cod administrativ, procedura de examinare a cererii prealabile nu se efectuează dacă legea prevede expres adresarea nemijlocită în instanţa de judecată.

Articolul 98 alin. (1) pct. 1) şi alin. (4) Cod electoral stabileşte că, în ordinea procedurii contenciosului administrativ, instanţele de judecată competente examinează acţiunile în domeniul electoral după cum urmează judecătoriile în primă instanţă soluţionează contestaţiile împotriva acţiunilor/inacţiunilor şi a hotărârilor organelor electorale după efectuarea procedurii de examinare a cererii prealabile. Acţiunea în contencios administrativ înaintată la instanţa de judecată competentă se examinează în conformitate cu prevederile prezentului cod şi ale Codului administrativ.

În temeiul art. 91 alin. (2), (2), (3), (31), (4) Codul electoral, contestaţiile depuse în condiţiile prezentului cod se examinează de către organele electorale, respectându-se ierarhia acestora. În cazurile stabilite de prezentul cod, precum şi de alte acte normative, contestaţiile se examinează de către alte organe (autorităţi) în limita competenţelor atribuite. În sensul alin.(2), legalitatea actelor administrative ale organului electoral emitent, precum şi acţiunile/inacţiunile acestuia se contestă direct la organul electoral ierarhic superior. După respectarea procedurii prealabile, decizia organului electoral emitent, după caz, decizia organului electoral ierarhic superior în partea adoptării unei noi soluţii pe marginea cererii prealabile se contestă direct în instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv. Prin derogare de la prevederile alin.(2) şi (3) din prezentul articol, în cazul depunerii unor contestaţii cu privire la deciziile organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art.68 alin.(51), nu este necesară respectarea procedurii prealabile. Contestaţiile prevăzute la alin.(1) lit. b) se depun la organul electoral care a înregistrat, a acreditat sau a confirmat ori urmează să înregistreze, să

acrediteze sau să confirme subiecţii electorali ale căror acţiuni/inacţiuni se contestă. Deciziile organului electoral pe marginea acestor contestaţii se contestă în condiţiile alin.(3).

Astfel, acţiunea în contencios administrativ este înaintată în termenul legal, ce se confirmă prin acţiunea depusă în instanţa de judecată la 03 noiembrie 2023.

Totodată, acţiunea înaintată de către Antoci Lilia reprezintă o acţiune în obligare, în conformitate cu prevederile art. 206 alin. (1) lit. b) Codul administrativ. Or, elementul central al obiectului acţiunii în obligare rezidă în faptul că, reclamantul urmăreşte pe cale judiciară anularea hotărârilor şi restabilirea integrală a tuturor drepturilor electorale ale candidatului la funcția de primar și consilier.

Prin urmare, judecătorul în conformitate cu prevederile art. 219 din Codul administrativ îl apreciază ca un element al pretenţiei acţiunii în obligare.

Instanța de contencios administrativ constată că petenta Antoci Lilia este în drept de a înainta acțiune în contencios administrativ în vederea apărării drepturilor sale, de către acesta fiind respectată procedura prealabilă, a fost depusă contestația în termenul prevăzut de lege.

Deopotrivă instanța indică că potrivit prevederilor art.163 lit. c) Cod administrativ indică că, procedura de examinare a cererii prealabile nu se efectuează dacă legea prevede expres adresarea nemijlocită în instanţa de judecată.

Așadar, instanța de contencios administrativ cert atestă că acţiunea este admisibilă şi instanța urmează a se expune pe fondul cauzei, or, alte careva motive de inadmisibilitate a acţiunii, în baza art.207 Cod administrativ, la caz nu sunt.

Conform art. 224 alin.(1) lit. f) Cod administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanţa de judecată, respinge acţiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sunt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a) - e).

Raportând circumstanțele de fapt la normele de drept aplicabile raportului juridic litigios, instanţa de judecată, reţine că, examinând acţiunea în cazul dat, stabileşte că, nu sunt îndeplinite condiţiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a)-e) alin. (1) art. 224 Cod administrativ, care prevăd că, examinând acţiunea în contencios administrativ în fond, instanţa de judecată adoptă una dintre următoarele hotărâri: a) în baza unei acţiuni în contestare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual, precum şi o eventuală decizie de soluționare a cererii prealabile, dacă acestea sunt ilegale şi prin ele reclamantul este vătămat în drepturile sale; b) în baza unei acţiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă şi obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenţiei reclamantului de emitere a actului este întemeiată; c) în baza unei acţiuni în realizare, obligă la acţiune, tolerare sau inacţiune, dacă o astfel de pretenţie a reclamantului este întemeiată; d) în baza unei acţiuni în constatare, constată existenţa sau inexistenţa unui raport juridic ori nulitatea unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ, dacă raportul juridic există sau, respectiv, nu există ori actul administrativ individual sau contractul administrativ este nul; e) în baza unei acţiuni de control normativ, anulează în tot sau în parte actul administrativ normativ, dacă acesta este ilegal, sau constată nulitatea acestuia, dacă acesta este nul.

În acord art. 219 alin. (1) Cod administrativ, instanţa de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Conform jurisprudenței CEDO instanţa de judecată, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligaţia să

examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis v. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

În virtutea art. 220 alin. (1) Cod administrativ, obţinerea probelor în procedura contenciosului administrativ are loc conform art. 87-93.

Corespunzător, art. 93 Cod administrativ reglementează că, fiecare participant probează faptele pe care îşi întemeiază pretenţia. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sunt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Art. 221 alin. (1) al aceluiași act normativ indică că, autoritățile publice sunt obligate să prezinte instanţei de judecată, concomitent cu referinţa, dosarele administrative. La solicitarea instanţei de judecată, autoritățile publice sunt obligate să prezinte suplimentar şi alte documente pe care le deţin, inclusiv cele electronice, şi să acorde informații.

În cadrul dezbaterilor judiciare, din analiza probelor administrate în conformitate cu legea, s-a stabilit cu certitudine că, Antoci Lilia este candidat la funcția de primar și consilier al satului Mereii Noi la Alegerile Locale Generale din 05 noiembrie 2023.

La data de 30 octombrie 2023 Comisia Electorală Centrală a emis hotărârea cu privire la sesizările Serviciului de Informații și Securitate, Inspectoratul de Poliție Glodeni și Orhei și Direcția de Poliție Chișinău a Inspectoratului de Poliție prin care a fost hotărât de a lua act de sesizările organelor de drept privind acţiunile ilicite ale Partidului Politic „ŞANSĂ” în cadrul campaniei electorale pentru alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023. A constat încălcarea de către Partidul Politic „ŞANSĂ” a art. 54 alin. (5)-(6) din Codul electoral nr. 325/2022 sub aspectul modului de finanțare a campaniei electorale şi se aplică sancţiunea sub formă de lipsire de alocații de la bugetul de stat pe un termen de un an începând cu 1 ianuarie 2024 şi până la 31 decembrie 2024, inclusiv, (a se vedea erata de mai jos). A constat încălcarea de către reprezentanții Partidului Politic „ŞANSĂ” a art. 54 alin. (5)- (6) din Codul electoral nr. 325/2022 sub aspectul modului de finanţare a campaniei electorale, corupere a alegătorilor prin oferirea şi promisiunea de a oferi alegătorilor foloase din alte acţiuni de binefacere în scopul determinării acestora de a a-şi exercita drepturile electorale, utilizarea în campania electorală a mijloacelor financiare, altele decât din contul cu menţiunea „Fond electoral", depăşirea plafonului fondului electoral şi folosirea fondurilor financiare şi materiale nedeclarate şi se obligă consiliile electorale de circumscripţie până la ora 16:00 a zilei de 1 noiembrie 2023 să examineze anularea înregistrării candidaţilor desemnaţi la funcţia de primar şi consilier din partea Partidului Politic „ŞANSĂ” conform celor constatate în prezenta hotărâre, după cum urmează: Consiliul electoral al circumscripţiei electorale săteşti Tîrşiţei nr. 34/27, raionul Teleneşti; Consiliul electoral al circumscripţiei electorale comunale Ţareuca nr. 26/25, raionul Rezina; Consiliul electoral al circumscripţiei electorale comunale Işcălău nr. 17/16, raionul Făleşti; Consiliul electoral al circumscripţiei electorale săteşti Dobrogea Veche nr. 28/14, raionul Sîngerei; Consiliul electoral al circumscripţiei electorale săteşti Merenii Noi nr. 4/17, raionul Anenii Noi; Consiliul electoral al circumscripţiei electorale săteşti Alexanderfeld nr. 7/2, raionul Cahul; Consiliul electoral al circumscripţiei electorale săteşti Pituşca nr. 9/17, raionul Călăraşi; Consiliul electoral al circumscripţiei electorale comunale Răculeşti nr. 12/22, raionul Criuleni; Consiliul electoral al circumscripţiei electorale săteşti Joltai nr. 36/24, UTA Găgăuzia. Hotărârea a fost remisă spre informare participanţilor la procedura administrativă precun şi entităţilor vizate. Hotărârea a intrat în vigoare la data adoptării, se publică pe pagina web oficială; Comisiei Electorale Centrale şi poate fi contestată în decurs de 3 de zile, fără respectare; procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chişinău (adresă: str. Teilor, nr. 4, municipiul Chişinău).

Prin hotărârea CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr.25 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării candidatului la funcția de Primar-Antoci Lilia desemnată de PP „ȘANSA”, în CECES nr. 4/17 Merenii Noi, aprobat prin Hotărârea nr, 13 din 05 octombrie 2023 a fost anulată înregistrarea listei de candidați la funcția de primar desemnată de PP „ȘANSA” în CECES nr. 4/17 Merenii Noi, aprobat prin hotărârea nr. 14 din 05 octombrie 2023.

Prin hotărârea CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr.26 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării listei de candidați la funcția de consilier în Consiliul sătesc Merenii Noi a fost anulată înregistrarea listei de candidați la funcția de consilier în Consiliul Mereni desemnați de PP „ȘANSA” în CECES nr. 4/17 Merenii Noi, aprobat prin hotărârea nr. 14 din 05 octombrie 2023.

La data de 03 noiembrie 2023 CECE Anenii Noi nr.4 a avut loc ședința publică de examinare a contestației candidatului la funcția de primar din partea PP „SANSĂ” la alegerile locale din 05 noiembrie 2023, la care a fost invitată patenta Antoci Lilia și oferită posibilitatea de a se expune în ședință publică, în aceiași dată fiind pronunțată hotărârea CECE Anenii Noi nr.4 nr. 19/1 din 03.11.2023 prin care a fost respinsă contestația depusă de candidatul la funcția de primar din partea PP „ȘANSA” la alegerile locale din 05 noiembrie 2023, privind anularea Hotărârii nr. 25 din 01.11.2023 ”Cu privire la anularea Hotărârii nr. 13 din 05.10.2023 de înregistrare a candidatului la funcția de primar din partea PP „ȘANSĂ”, dna Antoci Lilia ca fiind neîntemeiată. A fost respinsă contestația depusă de candidatul la funcția de primar din partea PP „ȘANSĂ” la alegerile locale din 05 noiembrie 2023, privind anularea Hotărârii nr. 26 din 01.11.2023 ”Cu privire la anularea Hotărârii nr. 14 din 05.10.2023 de înregistrare a listei de candidați la funcţia de consilier în consiliul local Merenii Noi, desemnat PP „ȘANSĂ” , dna Antoci Lilia ca fiind neîntemeiată.

Instanța de judecată ține să noteze că la data de 03 noiembrie 2023 a fost emisă dispoziția nr. 92 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova în care la pct. 1.1-3 dispune prin derogare de la prevederile art. 72 alin. (4), art.102 alin. (2) şi (5) din Codul electoral al Republicii Moldova nr. 325/2022, se anulează înregistrarea concurenţilor electorali desemnaţi de către Partidului Politic „Șansa'' în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023. Comisia Electorală Centrală, prin intermediul consiliilor electorale de circumscripţie, va asigura informarea imediată despre prezenta măsură a tuturor birourilor electorale ale secţiilor de votare, care, cel târziu până la sfârşitul zilei de 4 noiembrie 2023, în conformitate cu prevederile art. 72 alin. (4) din Codul electoral al Republicii Moldova nr. 325/2022, vor aplica ştampila cu menţiunea „Retras” în toate buletinele de vot, în dreptul tuturor concurenţilor electorali din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”. Dispoziţiile Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova sunt obligatorii şi executorii pentru conducătorii autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale, ai agenţilor economici, ai instituţiilor publice, precum şi pentru cetăţeni şi alte persoane aflate pe teritoriul Republicii Moldova. Dispoziţia a intrat în vigoare din momentul emiterii şi se publică pe pagina web oficială a Guvernului.

Tot la data de 03 noiembrie 2023 Comisia Electorală Centrală a emis hotărârea nr. 1543 prin care dispoziţia nr. 92 din 3 noiembrie 2023 a Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova a fost adusă la cunoştinţa consiliilor electorale de circumscripţie de nivelul al doilea. La rândul lor, consiliile electorale de nivelul al doilea vor comunica neîntârziat consiliilor electorale de circumscripţie de nivelul întâi dispoziţia în cauză, precum şi prezenta hotărâre, iar cele din urmă vor informa în acest sens birourile electorale ale secţiilor de votare din raza teritorială a acestora, dar nu maî târziu de ora ridicării buletinelor de vot pentru alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023 de la sediul consiliilor electorale de circumscripţie.

Consiliile electorale de circumscripţie şi birourile electorale ale secţiilor de votare vor revoca hotărârile ce vizează confirmarea reprezentanţilor în cadrul acestora şi a persoanelor de încredere ale concurenţilor electorali din partea Partidului Politic „ŞANSĂ”. Birourile electorale ale secţiilor de votare sau, după caz. consiliile electorale care îndeplinesc şi atribuţiile biroului electoral al secţiei de votare;
vor aplica, cel târziu până la ora 18:00 a zilei de 4 noiembrie 2023. ştampila cu menţiunea „Retras” în toate buletinele de vot, în dreptul tuturor concurenţilor electorali din partea Partidului Politic „ŞANSĂ”; vor aplica ştampila cu menţiunea „Retras”, în dreptul concurentului electoral din partea Partidului Politic „ŞANSĂ”, în procesele-verbale pretipărite privind rezultatele numărării voturilor, care se întocmesc de către birourile electorale, precum şi în procese le-verbale privind centralizarea rezultatelor votării, care se întocmesc de către consiliile electorale de circumscripţie; vor aduce la cunoştinţa publică informaţia privind anulareaconcurenţilor electorali înregistraţi de Partidul Politic „ŞANSĂ” şi retrage listele de candidaţi tăcute publice la sediul biroului electoral al secţiei de votare. Consiliile electorale de circumscripţie de nivelul întâi vor informa consiliile electorale de circumscripţie de nivelul al doilea, până la ora 14:00 a zilei de 4 noiembrie 2023, despre mersul executării Dispoziţiei nr. 92 a Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova şi a prezentei hotărâri, iar informaţia finală o vor comunica până la ora 18:30. Consiliile electorale de circumscripţie de nivelul al doilea vor informa Comisia Electorală Centrală, până la ora 15:00 a zilei de 4 noiembrie 2023. despre mersul executării Dispoziţiei nr. 92 a Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova şi a prezentei hotărâri, iar informaţia finală o vor comunica până la ora 19:00. Partidul Politic „ŞANSĂ” va prezenta, până la ora 17:00 a zilei de 6 noiembrie 2023, raportul privind gestiunea financiară final pentru întreaga campanie electorală.

Avînd la bază faptele expuse, prin prisma cadrului legal relevant speței, instanța specializată pentru examinarea acțiunilor de contencios administrativ constată la caz existența cumulativă a condițiilor pentru respingerea acțiunii din următoarele motive.

În conformitate cu prevederile art. 16 alin. (1) Cod administrativ, dreptul discreţionar al autorităţii publice reprezintă posibilitatea acesteia de a opta între mai multe soluţii posibile corespunzătoare scopului legii atunci cînd aplică o dispoziţie legală.

După cum rezultă din prevederile art. 225 alin. (1) Cod administrativ, instanţa de judecată nu este competentă să se pronunţe asupra oportunităţii unui act administrativ.

În corespundere cu prevederile art. 225 alin. (2) Cod administrativ, verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreţionar se limitează la faptul dacă autoritatea publică: a) şi-a exercitat dreptul discreţionar; b) a luat în considerare toate faptele relevante; c) a respectat limitele legale ale dreptului discreţionar; d) şi-a exercitat dreptul discreţionar conform scopului acordat prin lege.

Potrivit art. 137 alin.(1) - (4) Cod administrativ, în exercitarea dreptului discreţionar atribuit, autorităţile publice trebuie să acţioneze cu bună-credinţă în limitele legal stabilite şi cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul. Daca autoritatea publică poate decide discreţionar şi doar una din mai multe consecinţe juridice este legală, atunci dreptul discreţionar al autorităţii publice se reduce la alegerea consecinţei juridice/soluţiei legale. Stările de fapt identice în esenţă se tratează identic. O tratare neidentică a două stări de fapt identice se admite numai dacă există un motiv obiectiv. Dacă într-un caz autoritatea publică şi-a exercitat dreptul discreţionar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să îşi exercite dreptul discreţionar în acelaşi mod.

Această regulă nu se aplică dacă autoritatea publică intenţionează să îşi schimbe în viitor practica de exercitare a dreptului discreţionar în cazuri similare.

În conformitate cu art.67 Cod electoral, (1) Organul electoral verifică autenticitatea datelor înscrise şi semnăturile din listele de subscripţie în limita numărului stabilit la art.113, 139 şi 164. (2) Pentru verificarea listelor de subscripţie, organul electoral utilizează aplicaţia electronică. Ghidul privind funcţionarea aplicaţiei se aprobă prin dispoziţia preşedintelui Comisiei Electorale Centrale. (3) La procesul de verificare a listelor de subscripţie au dreptul să asiste candidaţii la alegeri şi/sau conducătorii grupurilor de iniţiativă, precum şi observatorii acreditaţi, în baza unei cereri către organul electoral. Candidaţii la alegeri şi/sau conducătorii grupurilor de iniţiativă au dreptul să asiste doar la procesul de verificare a listelor de subscripţie pe care le-au prezentat. Condiţiile de asistare la procesul de verificare a listelor de subscripţie se stabilesc în ghidul prevăzut la alin.(2). (4) Listele de subscripţie se invalidează total dacă: a) sunt de un alt model sau serie (număr) decât cele eliberate colectorului de organul electoral; b) nu sunt semnate de colector în modul stabilit la art.65 alin.(9); c) nu conţin numele şi prenumele candidatului pentru care se colectează semnături. (5) Semnătura din lista de subscripţie se invalidează dacă susţinătorul: a) a înscris datele personale, însă nu a aplicat semnătura conform procedurii descrise la art.65 alin.(8); b) nu are drept de vot la data semnării în lista de subscripţie; c) şi-a înscris datele din actul de identitate expirat; d) este arondat în altă circumscripţie electorală decât cea pe teritoriul căreia au fost colectate semnăturile; e) a înscris în lista de subscripţie date de identitate eronate, care nu permit identificarea lui. (6) Modalitatea de întocmire a listelor de subscripţie, procedura de colectare a semnăturilor şi termenul de prezentare şi verificare a acestora, precum şi responsabilităţile colectorilor sunt prevăzute într-un regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală. Conform art. 68 alin. (1) lit. f), alin. (11), alin. (5)-(51) din Codul electoral, modificat prin legea nr. 280/2023 din 04.10.2023 publicat în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04.10.2023, prevede că, pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral, partidele politice, blocurile electorale, candidaţii independenţi sau candidaţii la funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova prezintă, cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisiei Electorale Centrale sau consiliilor electorale de circumscripţie următoarele documente: f) declaraţia candidatului pe propria răspundere, prin care confirmă că: – nu cade sub incidenţa restricţiilor stabilite la art.16 alin.(2) lit.c)–f); – în privinţa sa nu au fost emise acte de constatare rămase definitive referitoare la regimul declarării averilor şi intereselor personale, la stările de incompatibilitate şi la confiscarea averii nejustificate, acte care nu sunt prescrise. Candidatul care cade sub incidența restricției prevăzute la art. 16 alin. (2) lit. f) și care dorește să fie înregistrat în calitate de concurent electoral prezintă, suplimentar la documentele prevăzute la alin. (1) din prezentul articol, toate probele ce ar demonstra, în mod inechivoc, că acesta, anterior declarării neconstituționalității partidului politic, a încercat să determine renunțarea în cadrul partidului politic la acțiunile ce au determinat declararea neconstituționalității acestuia sau că acesta s-a disociat, în mod public, de aceste acțiuni. În termen de 7 zile de la data primirii actelor enumerate la alin.(1), organul electoral respectiv efectuează sau refuză înregistrarea candidaţilor desemnaţi în alegeri. Hotărârile adoptate de organele electorale în acest sens pot fi contestate în condiţiile stabilite la capitolul XIII. În cazul candidaților prevăzuți la alin. (11) din prezentul articol, organul electoral competent, în situația în care acesta nu este nemijlocit Comisia Electoral Centrală, înregistrează sau refuză înregistrarea candidatului doar după aprobarea prealabilă de către Comisia Electoral Centrală, conform prevederilor art. 125 din Codul administrativ, care realizează, cu această ocazie, verificarea probelor prezentate de către candidat și oferă un răspuns motivat.

Prin derogare de la art. 125 alin. (2) din Codul administrativ, Comisia Electorală Centrală comunică răspunsul la solicitarea de aprobare în cadrul termenului prevăzut la alin. (5) din prezentul articol. În cazul în care organul electoral competent să înregistreze sau să refuze înregistrarea candidatului este Comisia Electorală Centrală, aceasta efectuează, din oficiu, verificarea probelor prezentate de către candidat înainte de emiterea unei decizii pe marginea cererii acestuia.

În contextul verificării probelor prezentate de către candidat, Comisia Electorală Centrală asigură audierea candidatului respectiv, care poate fi asistat și de un avocat.

Conform art. 16 alin. (2) lit. f) subpct. 1)-4), alin. (21)-(24) din Codul electoral, modificat prin legea nr. 280/2023 din 04.10.2023 publicat în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04.10.2023, nu pot fi alese: persoanele care, la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic, corespund cel puțin unui dintre următoarele criterii ce au prezentat relevanță în contextul pronunțării hotărârii respective: 1) sunt bănuite, învinuite, inculpate sau condamnate de săvârșirea unor infracțiuni care au fost menționate de către Curtea Constituțională ca argument în contextul declarării neconstituționalității partidului politic; 2) au fost excluse dintr-un scrutin anterior ca urmare a încălcării legislației electorale, iar acest fapt a fost reținut drept argument la declararea neconstituționalității partidului politic; 3) sunt culpabile de comiterea unor fapte ce au dus la includerea acestor persoane în listele de sancțiuni internaționale ale unor organizații internaționale sau ale unor state, iar acest fapt a fost reținut drept argument la declararea neconstituționalității partidului politic; 4) au realizat alte fapte care, fără a se încadra expres în acțiunile prevăzute la pct. 1)-3), au fost menționate ca argumente reținute în hotărârea Curții Constituționale de declarare a neconstituționalității partidului politic. Restricția prevăzută la alin. (2) lit. f) durează o perioadă de 3 ani de la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic.

În vederea aplicării restricției prevăzute la alin. (2) lit. f), Inspectoratul General al Poliției, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate și Procuratura Generală, în comun cu procuraturile specializate, prezintă Comisiei Electorale Centrale informația cu privire la persoanele care cad sub incidența criteriilor prevăzute la alin. (2) lit. f), cu menționarea expresă a criteriului respectiv.

Comisia Electorală Centrală, în baza informațiilor prezentate, întocmește lista persoanelor care cad sub incidența restricției prevăzute la alin. (2) lit. f) și o comunică organelor electorale, care țin cont de aceasta în cazul aplicării restricției la înregistrarea concurenților electorali.

Restricția prevăzută la alin. (2) lit. f) nu se aplică persoanei care, încadrându-se în unul dintre criteriile prevăzute la litera respectivă, poate prezenta probe care demonstrează, în mod inechivoc, că aceasta, anterior declarării neconstituționalității partidului politic, a încercat să determine renunțarea în cadrul partidului politic la acțiunile care au determinat declararea neconstituționalității acestuia sau s-a disociat, în mod public, de aceste acțiuni.

În cazul în care persoana prevăzută la alin. (2) lit. f) pct. 1) prezintă probe ce atestă scoaterea acesteia de sub urmărirea penală sau achitarea ei în cadrul procesului penal, pornit pe marginea infracțiunii care a fost menționată de către Curtea Constituțională ca argument în contextul declarării neconstituționalității partidului politic, acest fapt servește ca temei pentru neaplicarea în privința persoanei în cauză a restricției prevăzute de punctul respectiv.

Totodată, conform pct.1.1 și pct. 2 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr.86 din 4 octombrie 2023, prin derogare de la prevederile capitolul VII din Codul electoral al Republicii Moldova nr. 325/2022, în contextul războiului hibrid, în scopul

asigurării proceselor democratice în cadrul scrutinului electoral și excluderii pericolului la adresa securității statului și a democrației, emanat de la persoane ale căror acțiuni au dus la declararea neconstituționalității unui partid politic, în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023: 1.1. nu vor putea participa persoanele care corespund cel puțin unuia din următoarele criterii: 1) sunt bănuite, învinuite sau inculpate de săvârșirea infracțiunilor care au fost menționate ca argument la declararea neconstituțională a partidului politic; 2) au realizat nemijlocit acțiuni care au constituit argumente reținute în hotărârea Curții Constituționale de declarare neconstituțională a partidului politic; 3) au fost excluse din scrutinele electorale anterioare ca urmare a încălcării principiului finanțării transparente, iar acest fapt a constituit argument la declararea neconstituțională a partidului politic; 4) au fost incluse în sancțiunile internaționale reținute în cuprinsul hotărârii Curții Constituționale de declarare a neconstituționalități partidului politic. 2. Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova sunt obligatorii și executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni și alte persoane aflate pe teritoriul Republicii Moldova.

Subsecvent instanța de judecată notează că potrivit prevederilor art. 99 alin. (4) Cod Electoral în cazul contestatiilor ce vizeaza finantarea campaniilor electorale ale candidatilor desemnati de partidele politice sau blocurile electorale si in care se formuleaza cerinta de aplicare a sanctiunii privind anularea inregistrarii acestora, organul electoral care a inregistrat candidatii va demara examinarea acestei cerinte doar dupa examinarea contestatiei de catre Comisia Electorala Centrala in partea faptelor considerate de contestatar ca incalcari privind finantarea campaniei electorale, precum si in temeiul constatarilor si solutiilor emise de comisie ca urmare a examinarii.

Potrivit prevederilro art. 102 alin. (5) Cod Electoral anularea înregistrării se aplică prin hotărâre a organului electoral care a înregistrat subiectul electoral în cazul în care se constată:

a) folosirea fondurilor financiare şi materiale nedeclarate mai mult de 1% raportat la plafonul mijloacelor ce pot fi transferate în contul fondului electoral sau cel destinat grupului de iniţiativă;

b) depăşirea plafonului fondului electoral sau al celui destinat grupului de iniţiativă;

c) utilizarea mijloacelor financiare din străinătate, cu excepţia donaţiilor din partea cetăţenilor Republicii Moldova cu venituri obţinute în afara ţării;

d) nesuspendarea din funcţie de către candidatul care are această obligaţie. În acest caz se anulează înregistrarea concurentului electoral, a candidatului independent sau se exclude candidatul respectiv din lista concurentului electoral;

e) nerespectarea restricţiilor stabilite la art.16 alin.(2) lit.c)–f) şi nedeclararea acestora de către candidat în condiţiile art.68 alin.(1) lit.f);

f) încălcarea prevederilor art.54 alin.(6) lit.a).

Așa dar, prin hotărârea Comisia Electorală Centrală din 30 octombrie 2023 a fost constatată încălcarea de către Partidul Politic „ŞANSĂ” a art. 54 alin. (5)-(6) din Codul electoral nr. 325/2022 sub aspectul modului de finanțare a campaniei electorale. În hotărâre se indică că prin scrisoarea înregistrată la Comisie sub nr. CEC-7/8888 din 26 octombrie 2023, Oficiul teritorial Căuşeni al Cancelariei de Stat a prezentat decizia Consiliului sătesc Merenii Noi, raion Anenii Noi, nr. 06/05 din 19.09.2023 „Cu privire la aprobarea proiectului investițional” în baza acesteia, a fost semnat contractul de donaţie din 07.09.2023 între primarul satului Merenii Noi Druzi Andrei, şi cetăţeanul Statului Israel, Shved Igal, în valoare de 850 000, 00 lei.

Potrivit hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 1219/2023 „Cu privire la stabilire plafonului general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral" alegerile locale generale din data de 5 noiembrie 2023”, plafonul maxim al cheltuielilor admis pentru satul Merenii Noi constituie 31987,24 lei.

Prin hotărârea nr.13 din 6 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripția electorale săteşti ***** nr. 4/17, raionul *****, Antoci Lilia a fost înregistrată în calitat de candidat la funcţia de primar al satului *****, desemnată de Partidul Politic „ŞANSĂ”. Prin hotărârea nr. 14 din 5 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripţiei electoral săteşti Merenii Noi nr. 4/17, raionul Anenii Noi, a fost înregistrată lista de candidaţi la funcţia d consilier local înaintată de Partidul Politic „ŞANSĂ”.

Astfel, este cert constat că beneficiari efectivi ai transferului de imagine asigurat prin contractul de sponsorizare semnat de autoritatea publică locală şi ai acţiunilor aşa-zis caritabile sunt candidaţii care au promovat public aceste acţiuni, în speţă, candidaţii desemnați de Partidul Politic „ŞANSĂ”.

Comisia a constatat elemente de corupere a alegătorilor prin oferirea şi promisiune; de a oferi alegătorilor foloase din alte acțiuni de binefacere în scopul determinării acestora de a-şi exercita drepturile electorale, utilizarea în campania electorală a mijloacelor financiare, altele decât din contul cu menţiunea „Fond electoral", depăşirea plafonului fondului electoral ş folosirea fondurilor financiare şi materiale nedeclarate, acţiuni pasibile de sancțiunea sub forme de anulare a înregistrării concurentului electoral.

Respectiv, instanţa de judecată concluzionează că, Consiliului electoral al Circumscripției electorale sătesc Merenii Noi nr. 4/17 și Consiliul Electoral de Circumscripţie Electorală raionale Anenii Noi nr. 4 la adoptarea hotărârilor contestate, a respectat principiul legalităţii, egalităţii de tratament, a bunei - credinţe, eficienţei, proporţionalităţii, motivării, comprehensibilităţii şi transparenţa acţiunilor autorităţilor publice, comunicării şi audierii în cadrul procedurii administrative, care sunt reglementate în Codul administrativ.

În plus, în şedinţa de judecată la examinarea pe fond a cererii de chemare în judecată din partea reclamantului nu au fost prezentate careva contraprobe ce ar demonstra netemeinicia hotărârii contestate şi normele de drept pe care îşi întemeiază poziţia, iar ca urmare instanţa consideră întemeiată decizia autorităţii.

Instanţa de judecată notează că, în conformitate cu art. 31 Cod administrativ, actele administrative individuale şi operaţiunile administrative scrise trebuie să fie motivate.

În conformitate cu prevederile art.118 Cod administrativ, motivarea este operaţiunea administrativă prin care se expun considerentele care justifică emiterea unui act administrativ individual. În motivare se indică temeiurile esenţiale de drept şi de fapt pe care le-a luat în considerare autoritatea publică pentru decizia sa. Din motivarea deciziilor discreţionare trebuie să poată fi recunoscute şi punctele de vedere din care autoritatea publică a reieşit la exercitarea dreptului discreţionar. Motivarea trebuie să se refere şi la argumentele expuse în cadrul audierii. Motivarea completă a unui act administrativ individual cuprinde: a) motivarea în drept - temeiul legal pentru emiterea actului administrativ, inclusiv formele procedurale obligatorii pe care se bazează actul; b) motivarea în fapt - oportunitatea emiterii actului administrativ, inclusiv modul de exercitare a dreptului discreţionar, dacă este cazul; c) în cazul actelor administrative defavorabile - o descriere succintă a procedurii administrative care a stat la baza emiterii actului: investigaţii, probe, audieri, opinii ale participanţilor contrare conţinutului final al actului etc. Motivarea completă este obligatorie, este parte integrantă a actului administrativ individual şi condiţionează legalitatea acestuia. Motivarea nu este obligatorie în cazul în care: a) autoritatea

publică admite o petiţie în totalitate fără ca prin decizia de soluţionare a ei să fie afectate drepturile sau interesele legitime ale altor persoane; b) acest lucru este prevăzut expres de lege; sau c) autoritatea publică emite acte administrative individuale de acelaşi fel într-un număr mai mare sau automatizat şi, conform circumstanţelor de fapt ale cazului în parte, nu se cere o motivare.

Reieşind din norma legală menţionată supra în raport cu materialele cauzei, instanţa de judecată constată că, hotărârea CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr.26 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării listei de candidaţi la funcţia de consilier în Consiliul sătesc Merenii Noi, desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ, hotărârea CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr. 25 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării dnei Antoci Lilia la funcţia de primar a satului Merenii Noi desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ cu restabilirea integrală a tuturor drepturilor electorale ale candidatului la funcţia de primar a dnei Antoci Lilia, și hotărârea CECE Anenii Noi nr.4 nr. 19/1 din 03.11.2023, sunt motivate în conformitate cu normele legale expuse în hotărâre, or, sunt indicate argumentele care sunt bazate pe o cercetare amplă a materialelor cauzei şi a probelor acumulate în raport cu poziţia părţilor în procedura administrativă.

În acelaşi timp, instanţa de judecată mai reţine că puterea publică nu ar trebui să intervină în drepturi mai mult decât este necesar, iar din acest motiv, principiul proporţionalităţii este adesea denumit interdicţia excesului. Principiul proporţionalităţii este un mijloc de cântărire. Or, mijlocul dat de atingere a acestui scop este unul expres prevăzut de lege.

Finalmente, instanţa de judecată conchide că, acţiunea urmează a fi respinsă, ca neîntemeiată, deoarece în şedinţa de judecată s-a stabilit cu certitudine că, Consiliului electoral al Circumscripției electorale sătesc Merenii Noi nr. 4/17 și Consiliul Electoral de Circumscripție Electorală raionale Anenii Noi nr. 4 la emiterea hotărârilor contestate au acţionat în cadrul legal, adică cu respectarea legii materiale şi a celei procedurale.

În conformitate cu art. art. 2, 9, 68, 91-94, 164 Cod Electoral, art. 20, 31, 118, 224 alin.(1) lit. f) Cod administrativ, instanţa de judecată,

h o t ă r ă ş t e:

Cererea de chemare în judecată depusă de Antoci Lilia împotriva Consiliului electoral al Circumscripției electorale sătesc Merenii Noi nr. 4/17 și Consiliul Electoral de Circumscripție Electorală raionale Anenii Noi nr. 4 privind constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr.26 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării listei de candidaţi la funcţia de consilier în Consiliul sătesc Merenii Noi, desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ”, constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Merenii Noi nr. 4/17 nr. 25 din 01 noiembrie 2023 cu privire la anularea înregistrării dnei Antoci Lilia la funcţia de primar a satului Merenii Noi desemnat de către Partidul Politic „ŞANSĂ cu restabilirea integrală a tuturor drepturilor electorale ale candidatului la funcţia de primar a dnei Antoci Lilia, constatarea nulităţii şi anularea Hotărârii CECE Anenii Noi nr.4 nr. 19/1 din 03.11.2023, se respinge ca fiind neîntemeiată.

Hotărârea este cu drept de apel la Curtea de Apel Chișinău în termen de trei zile, de la data adoptării hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Anenii Noi, sediul central.

Preşedintele şedinţei,

judecătorul specializat pentru examinarea acţiunilor în contencios administrativ **Olga Fiodorov**